

LATIN NYELV

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
180 perc	15 perc	180 perc	20 perc
75 pont	75 pont	75 pont	75 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	Nyomatott latin-magyar szótár (csak az I. részhez)	NINCS	Nyomatott latin-magyar szótár (csak az I. részhez)	NINCS
A vizsgáztató intézmény biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS

Nyilvánosságra hozandó anyag nincs.

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Középszint		
Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
180 perc		15 perc
75 pont		75 pont
I. fordítás	II. feladatsor	Szövegismeret Szövegelemzés Képelemzés
135 perc	45 perc	
40 pont	35 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak a vizsgaközpont által összeállított feladatsort kell megoldaniuk. A vizsgázó az I. (135 perc) és a II. (45 perc) részen belül a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok között és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja.

A vizsgázó először a fordítási feladatot oldja meg. A vizsgadolgozatokat a 135 perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti. Ezután kerülhet sor a II. feladatlap kiosztására és megoldására.

A fordításhoz segédeszközként nyomatott latin-magyar szótár használható. A II. részhez nem használható segédeszköz.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Fordítás

A középszintű érettségi vizsgán a fordítási feladat szövege eredeti, klasszikus latin vagy ahhoz közel álló próza vagy vers, terjedelme 500 karakter ($\pm 10\%$) szóközökkel, amely témájában nem tér el a középiskolában feldolgozott szemelvényektől.

A fordítási feladat azt méri, hogy a vizsgázó képes-e nyomatott szótár segítségével közepes nehézségű, számára ismeretlen latin szöveget önállóan és szabatosan lefordítani magyar nyelvre. A feladat célja annak mérése, hogy a

vizsgáló elsajátította-e a követelményrendszerben meghatározott nyelvi és művelődéstörténeti ismereteket, és tudja-e ezeket adott latin nyelvű szöveg feldolgozása során mozgósítani. A fordítás és a feladatsor időtartama is jelzi, hogy a fordítási feladat igényel a vizsgálótól nagyobb kreativitást, míg a feladatsor inkább reproductív jellegű.

Feladatsor

A középszintű érettségi vizsgán a feladatsor 6 leíró nyelvtani és 2 lexikai-szóképzéstani feladatból áll. A leíró nyelvtani feladatokban az általános szabályokon túl csak a gyakoribb kivételek ismerete elvárt. A feladatok között szerepelhet kiegészítés, módosítás, átalakítás, meghatározás, felismerés, általában olyan típusú feladat, amely a vizsgáló részéről önálló latin nyelvű szövegalkotást nem igényel.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az írásbeli vizsgadolgozatokat a szaktanár értékeli. Az értékelés központi javítási-értékelési útmutató alapján történik.

Az írásbeli vizsgán összesen 75 pont szerezhető, ebből a fordítási feladatra 40 pont, a feladatsorra 35 pont adható. A feladatsor első 6 leíró nyelvtani feladatának pontértéke mindig legalább 25.

A javítási-értékelési útmutató a fordítási feladat értékeléséhez mintafordítást nyújt, és megadja a feladatsor megoldását, valamint a fordítás tagmondatonkénti és a feladatsor helyes válaszonkénti pontértékét.

Szöbéli vizsga

A középszintű szöbéli vizsga tételsorának összeállításáról a vizsgabizottságot működtető intézmény gondoskodik. A felkészüléshez és a felelethez semmilyen segédeszköz nem használható.

A szöbéli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor jellemzői

A tételsornak legalább kétszer annyi tételt kell tartalmaznia, mint a vizsgára jelentkezők száma, de nem lehet kevesebb 5-nél. Ha a vizsgálók száma 10 vagy annál több, akkor minimum 20 tétel kell.

A tétel jellemzői

A tétel első részének feladatai egyazon eredeti latin szövegrészlethez kapcsolódnak, és alapvetően reproductív jellegűek. A tétel első részének alapjául szolgáló szöveg bármely, a részletes követelményeknek megfelelő szemelvény lehet, amelynek terjedelme 300 karakter ($\pm 10\%$) vers vagy 400 karakter ($\pm 10\%$) próza szóközökkel.

A szemelvényhez kapcsolódó feladatok típusai minden tétel esetében a következők:

- a szöveg *felolvasása*;
- a szöveg *fordítása*, amit kiegészít a benne szereplő
 - = 3-5 nyelvtani, stilisztikai jelenség felismerése;
 - = 3-5 lexikai elem pontos meghatározása; valamint
 - = 3-5, a szöveg keletkezésére, kultúrtörténeti utalásaira, illetve értelmezésére vonatkozó rövid kérdés;
- a szöveg *szerzőjétől* vagy a követelményrendszer forrásanyagában meghatározott szerzők valamelyikétől legalább ötsornyi szöveg emlékezetből történő hibátlan előadása. (Öt különálló szállóige is elfogadható).

A tétel második részében a vizsgálónak egy fénykép, reprodukció alapján az ókori, illetve későbbi latin nyelvű kultúra valamely, napjaink műveltségében számottevő jelentőségű területének ismeretéről kell számot adnia. A képnek egyértelműen kell szemléltetnie egy, a követelmények (*források és kulturális ismeretek*) által meghatározott témát. A képek témája nem feltétlenül kapcsolódik a vizsgán szereplő szöveghez.

A vizsgáló által kihúzott tétel tartalmazza a szöveg felolvasására és fordítására, a memoriterek előadására és a képhez kapcsolódó kultúrtörténeti összefoglalásra vonatkozó feladatot. A felelet során a vizsgálónak önállóan kell számot adnia olvasási és közvetítői készségéről, majd válaszolnia a vizsgáztató tanár 3-5 nyelvtani (stilisztikai), lexikai és tartalmi kérdésére, valamint számot adnia memoritertudásáról. Ezt követően a vizsgáló önállóan fejt ki a képhez kapcsolódó művelődéstörténeti témát. A vizsgáztató kérdéseit a tételsor összeállításával együtt kell rögzíteni.

A szöbéli vizsgarész értékelése

A felelet 75 ponttal értékelhető. Ez a következőképpen oszlik meg az egyes feladatok között:

Felolvasás	5 pont
Fordítás	25 pont
Elemző kérdések	20 pont
Memoriter	10 pont
Képelemzés	15 pont

Értékelési szempontok:

- Felolvasás: helyes latin kiejtés; a szöveg értő intonációja; esetleges versritmusának felismerése.
 - Fordítás: a szöveg ismerete, értése.
 - A nyelvtani, stilisztikai jelenségek felismerésének önállósága, helyessége.
 - A lexikai elemek meghatározásának pontossága, önállósága.
 - A szöveg keletkezése, kultúrtörténeti utalásai, értelmezése: az ismeretek helyessége, gazdagsága.
 - Memoriter: pontosság, helyes latin kiejtés; a szöveg értő intonációja, terjedeleme.
 - Képelemzés: absztrakciós készség; az előadott ismeretek tartalmi gazdagsága; nyelvi megformáltság; az elsajátított ismeretek adott régészeti vagy művészeti emlékekkel történő összekapcsolásának képessége.
- A vizsgázó feleletének értékeléséhez központilag kidolgozott egyéni értékelő lapot használnak.

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Emelt szint		
Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
180 perc		20 perc
75 pont		75 pont
I. fordítás	II. feladatsor	Szövegismeret
135 perc	45 perc	Szövegelemzés
40 pont	35 pont	Képelemzés

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak a vizsgaközpont által összeállított feladatsort kell megoldaniuk. A vizsgázó az I. (135 perc) és a II. (45 perc) részen belül a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok között és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja.

A vizsgázó először a I. feladatsort oldja meg. A vizsgadolgozatokat a 135 perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti. Ezután kerülhet sor a II. feladatlap kiosztására és megoldására.

A fordításhoz segédeszközként nyomtatott latin-magyar szótár használható. A II. részhez semmilyen segédeszköz nem használható.

Írásbeli vizsga

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Fordítás

Az emelt szintű érettségi vizsgán a fordítási feladat szövege eredeti klasszikus latin vagy ahhoz közel álló próza vagy vers, amely a részletes érettségi követelményrendszerben meghatározott szerzők műveinek nyelvi megformálásától és témáitól eltérhet. Terjedelme 600 karakter ($\pm 10\%$) szóközökkel. A fordítási feladat azt méri, hogy a vizsgázó képes-e nyomtatott szótár segítségével nyelvi és tartalmilag összetettebb, számára ismeretlen latin szöveget önállóan és szabatosan lefordítani magyar nyelvre. A feladat célja annak mérése, hogy a vizsgázó elsajátította-e a követelményrendszerben előírt nyelvtani és művelődéstörténeti ismereteket, és tudja-e ezeket adott latin nyelvű szöveg feldolgozása során mozgósítani. A fordítás és a feladatsor időtartama is jelzi, hogy a fordítási feladat igényel a vizsgázótól nagyobb kreativitást, míg a feladatsor inkább reprodukív jellegű.

Feladatsor

A feladatsor 6 db leíró nyelvtani és 2 db lexikai-szóképzéstani feladtból áll. Ezek között szerepelhet kiegészítés, módosítás, átalakítás, meghatározás, felismerés, általában olyan típusú feladat, amely a vizsgázó részéről aktív nyelvtani és kultúrtörténeti tudást, önálló latin nyelvű szövegalkotást is igényel. A leíró nyelvtani feladatokban az általános szabályok részletes ismeretén túl a kivételek ismerete is elvárt. A feladatok közt produktív jellegű is szerepel.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az értékelést központi javítási-értékelési útmutató alapján a vizsgaközpont végzi. A vizsgadolgozatra összesen 75 pont adható, ebből a fordítási feladatra 40 pont, a feladatsorra 35 pont adható. A feladatsor első 6 nyelvtani feladatának pontértéke mindig legalább 25.

A javítási-értékelési útmutató a fordítási feladat értékeléséhez mintafordítást nyújt, és megadja a feladatsor megoldását, valamint a fordítás tagmondatonkénti és a feladatsor helyes válaszonkénti pontértékét.

Szöbeli vizsga

Az emelt szintű szóbeli vizsga központi tételsor alapján zajlik. A felkészüléshez és a felelethez semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli feladatsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor jellemzői

A szóbeli vizsgához vizsganaponként 20 szóbeli tétel készül.

A tétel jellemzői

A tétel első része a vizsgázó számára ismeretlen, de a klasszikus nyelvi normákat követő szövegrészletre épül. A szöveghez kapcsolódó tartalmi kérdések a követelményrendszerben meghatározott irodalmi, stilisztikai és művelődéstörténeti jelenségekre vonatkoznak. A fordítandó szöveg mennyisége 250 karakter ($\pm 10\%$).

A szemelvényhez kapcsolódó feladatok típusai minden tétel esetében a következők:

- a szöveg *felolvasása*;
- a szöveg *fordítása*, illetve az ezt előkészítő és követő *nyelvi* elemzés;
- a szerzőre és a műre vonatkozó ismeretek bemutatása vagy a szövegben megfogalmazódó információ értelmezése;

- ötsornyi, a tételhez kapcsolódó szöveg emlékezetből történő felidézése és helyes előadása.

A tétel második részében a vizsgázó egy fénykép, reprodukció alapján az ókori, illetve későbbi latin nyelvű kultúra valamely, napjaink műveltségében számottevő jelentőségű területének ismeretéről ad számot. A képek *egyértelműen* szemléltetnek egy-egy, az emelt szintű érettségi követelményrendszerének (*források és kulturális ismeretek*) megfelelően kiválasztott témát. A képek témája nem kapcsolódik feltétlenül a vizsgán szereplő szöveghez. Emelt szinten a vizsgázó ismertetését nem csupán a kép témájához köti, hanem leszűkíti a képen ábrázolt egyedi elemekre, s szól az ábrázolás vagy az információhordozás mikéntjéről is (régészeti jelentőség, értelmezés stb.).

A vizsgázó által kihúzott tétel szövege a szöveg felolvasására, fordítására és értelmezésére, a memoriterek előadására vonatkozó feladatokat tartalmazza. Tartalmazza továbbá a kép, reprodukció címét és alkotóját (ha az ismeretlen, valamely további segítő információt: lelőhely, rendeltetés stb.), valamint egy-egy, a kép tartalmára, illetve az információhordozás mikéntjére vonatkozó kérdést. A felelet során a vizsgázónak önállóan kell számot adnia olvasási és fordítási készségéről, a szöveg értelmezéséről, memoritertudásáról, illetve válaszolnia a vizsgáztató leíró nyelvtani vagy művelődéstörténeti kérdéseire. Ezt követően önállóan fejt ki a kép által megvilágított művelődéstörténeti témát és mutatja be annak adott ábrázolását. A vizsgáztató kérdéseit a tételsor összeállításával együtt kell rögzíteni.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A felelet 75 ponttal értékelhető központi értékelési útmutató alapján. Az összpontszám a következőképpen oszlik meg az egyes feladatok között:

Felolvasás	2 pont
Nyelvtani értelmezés	18 pont
Fordítás	25 pont
Tartalmi-történeti kérdések	10 pont
Memoriter	5 pont
Kép bemutatása	15 pont

Értékelési szempontok:

- Felolvasás: helyes latin kiejtés; a szöveg értő intonációja; esetleges versritmusának felismerése.
- Fordítás, illetve az ezt előkészítő és követő nyelvi elemzés: fordítási készség; grammatikai ismeretek alkalmazása.
- Tartalmi, történeti kérdések: az ismeretek helyessége, gazdagsága.
- Memoriter: helyes előadás, terjedelem.
- Kép bemutatása: absztrakciós készség; az előadott ismeretek tartalmi gazdagsága; nyelvi megformáltság; az elsajátított ismeretek adott régészeti vagy művészeti emlékekkel történő összekapcsolása.

A vizsgázó feleletének értékeléséhez központilag kidolgozott egyéni értékelő lapot használnak.